Logopedtjenesten MNLL Sissel Tønneberg,
N-1960 Løken
org.nr.: 991840516

LANDSFORENINGEN FOR TRAFIKKSKADDE I NORGE
Postboks 4258 Nydalen, 0401 Oslo

SLUTTRAPPORT

Prosjektleder: Logoped Sissel Tønneberg
Salerud, 1960 Løken

Prosjekttittel: Forebyggende tiltak mot ruskjøring.
Prosjekttema: Gjør riktige valg og bevar livet! Trafikkskadd ungdom ønsker å delta i trafikk-forebyggende arbeid med sin historie.

Prosjektnummer: 2009/1/0486

TUSEN TAKK FOR MIDLER TIL DETTE PROSJEKTET SOM BLE 100% VELLYKKET!
Det har ført til et videre arbeid med nye henvendelser fra mange videregående – og ungdomsskoler som ønsker foredrag om trafikksikring. Prosjektgruppa har fått mange positive tilbakemeldinger i media om at de utøver et meget viktig samfunnsengasjement, og at de får ungdom til å ta fornuftige valg. De har i tillegg fått "Frivilligprisen 2009" i Aurskog-Høland kommune.

Forord:
Prosjektets mål var forebyggende - og holdningsskapende arbeid innen trafikksikring for ungdom i faresonen. Prosjektdeltakerne er sterkt funksjonshemmet og sitter i rullestol uten tale, men de kommuniserer ved hjelp av Roll Talk. En pensjonert politibetjent holder foredragene på vegne av de trafikkskadde. Det er blitt fokusert mer på at de trafikkskaddes skal være mer aktive under foredragene. De har nå fått ferdiglagrede utsagn de kan "krydre" forelesningen med. Dette har ført til større engasjement og økt selvfølelse hos de trafikkskadde. De er ikke redde for å stå for sine feil valg og de tør vise den tragiske konsekvensen som ble for deres liv. Nå utøver de unge trafikkskadde et verdifullt arbeid for å redde unge bilførere fra å komme i samme situasjon som dem.

Logopedtjenesten MNLL Sissel Tønneberg,
N-1960 Løken
org.nr.: 991840516

Kap1. Bakgrunn for prosjektet:
"Trafikkulykker er et av de største samfunnsproblem vi har," sa samferdselsminister Liv Signe Navarsete (des. 2008). Det var en kritisk økning av ungdomsulykker dette året. Ungdomskulturen i vår kommune utviklet seg med stor fart med uønsket atferd i forhold til bruk av rusmidler kombinert med "sterke" biler og økt fart. Høsten 2008 ble det opprettet en arbeidsgruppe i nærmiljøet som fokuserte på: "ungdom mot rus". En tilsvarende ny trend som ble aktualisert over hele Østlandet. Vårt prosjekt henvendte seg til ungdom i faresonen i flere fylker i Sør- og Øst-Norge og i Bergen.

Prosjektets målsetting:
Målet var å redusere trafikkulykker blant ungdom ved holdningsskapende arbeid. 2 av 3 dødsulykker skyldes rus. (Folkehelseinstituttet)
Foredragene blottstilte de trafikkskadde som fortalte om sine fatale valg og hva de førte til. Dette bidro til at målgruppen fikk en virkelighetsoppfatning som rørte de unge. Å skape gode holdninger i forhold til kombinasjonen "fart og rus" må starte tidlig.

Prosjektets målgruppe:
Ungdom som skal ta mopedførerkort og nybegynnere til førerprøven, trafikkopplæring/kjøreskoler, elever på tiende klassetrinn i ungdomsskolen, elever i videregående skole og ungdomsklubber.

Kap 2. Prosjektgjennomføring/Metode:
Det er laget en informasjonsvideo som varer i tre minutter. Den er blitt distribuert til skoler som vurderer å bestille foredrag.
Det har vært gjennomført 16 besøk i videregående skoler, 20 besøk i ungdomsskoler og 5 besøk i ulike foreninger: Lions, Aurskog-Høland Afasiforening, 4-H leir, ungdomsklubb og foreldremøte ved Bråte skole.
De trafikkskaddes tilstedeværelse og synliggjøring av deres feil valg ga de unge tilhørerne en tankevekker som mange sier de aldri vil glemme. Foreleseren har vært en erfaren pensjonert politibetjent med 35 års praksis relatert til trafikk- forebyggende arbeid og unge bilisters bruk av rus. Hun fortalte om sitt arbeid og ga de unge teori om rusmidlenes virkning på kroppen til de unge. Det ble en usminket framstilling og i et språk de unge forsto. De trafikkskadde kommuniserte med hjelp av en "Roll Talk". Det er en bryterstyrt PC som har digitalisert tale. Å bli fratatt talen blir også et sjokk for de unge tilhørerne. Mange av elevene kom fram til de trafikkskadde for å stille flere spørsmål og se hvordan talemaskinen fungerte. Det ble fokusert på sosialøkonomiske aspekter som trafikkskadde personer belaster samfunnet med. Dette er midler som kan spares dersom de unge vil ta de riktige valgene i framtiden. Dessuten har ikke distriktene råd til å miste ungdom som skal bygge landet!

Logopedtjenesten MNLL Sissel Tønneberg,
N-1960 Løken
org.nr.: 991840516

Kap 3. Resultater og resultatvurdering:
Det er blitt mye medieomtale rundt dette prosjektet. Deltakerne fikk tildelt "Frivilligprisen for 2009" i Aurskog-Høland kommune.
* Midlene har stimulert til ny virksomhet.
* Ungdommene har fått direkte kontakt med et trafikkoffer med store skader.
* Informasjonen har gitt ettertanke. Elever som ble spurt om opplegget i etterkant, svarte bekreftende på at de ville være mer aktsomme og tenke over hva følgene av uvettig kjøring KAN bli.
* De trafikkskadde har fått økt selvfølelse ved å stå fram med sin historie.
* Det er opprettet samarbeid med helsepersonell på skolene ang. rusproblemer.
* Det er utlyst 100% stilling i Aurskog-Høland kommune som skal ivareta denne oppgaven.
* Visjonen fortsatt vil være at midlene fra ExtraStiftelsen bidrar til å redusere helse- og rehabiliteringsoppgaver i samfunnet.

Videre planer:
Politibetjenten har et stort nettverk innenfor politiet, utrykningspolitiet, barnevernet, ulike organisasjoner, og hun har allerede fått invitasjoner fra andre landsdeler for å fortsette foredragsviksomheten. Flere skoler ønsker nye foredrag til nye elever og disse foredragene vil bli holdt på dagtid. En ny arena vil bli å møte opp hos kjøreskoler som holder teorikurs på kveldene. Dette arbeidet vil alltid være like aktuelt. Intensjonen er at dette vil være en jobb prosjektdeltakerne gjerne gjør for å hjelpe til med holdningsskapende arbeid blant de unge for å bedre trafikksikkerheten. En jobb ingen andre kan utføre bedre enn dem.

ExtraStiftelsen
Helse og Rehabilitering

Logopedtjenesten MNLL Sissel Tønneberg,
N-1960 Løken
org.nr.: 991840516

Sammendrag:

Prosjekttittel: Forebyggende tiltak mot ruskjøring.
Prosjekttema: Gjør riktige valg og bevar livet! Trafikkskadd ungdom ønsker å delta i trafikk-forebyggende arbeid med sin historie.

Prosjektnummer: 2009/1/0486

Prosjektets mål var forebygging og holdningsskapende arbeid innen trafikksikring med målgruppe ungdom i faresonen. Det er blitt ekstra mye medieoppslag rundt prosjektet dette året med artikler i Trafikkskaddes magasin, (LTN), Romerike Blad, Indre Akershus Blad, Trafikkanten, m. fl. Prosjektgruppa hadde stand ved Hjernekonferansen 2010. Det har ført til mange henvendelser fra hele Sør- og Øst Norge og ryktene har nå spredd seg til Vestlandet. Det har ført til at prosjektet vil bli videreført til neste år også.
Erfaringene viser at ungdommen følger interessert med under foredraget og er sterkt engasjerte i diskusjon og meningsytring under og etter foredraget. Mange elever vil ha kontakt med de trafikkskadde og vil se hvordan kommunikasjonshjelpemidlet virker. De stiller spørsmål og forstår at guttene har hodet på rett plass, men at ulykken har redusert livskvaliteten betraktelig. Prosjektgruppas henstilling til ungdommene er at de er selv ansvarlige for sine valg, og de blir oppfordret til å ta de riktige valgene!
De avslutter med en sterk oppfordring:
TENK DERE OM- SE HVA FEIL VALG KAN FØRE TIL!

Logopedtjenesten MNLL Sissel Tønneberg,
N-1960 Løken
org.nr.: 991840516

Artikkel i Trafikkskaddes Magasin

- Lær av våre valg

Av Gunn-Elisabeth Almås

Tre unge trafikkskadde menn fra Aurskog har denne våren reist rundt på skoler og fortalt om valg de har gjort – valg fikk særdeles store konsekvenser for resten av livet.
- Det er tøft å være så åpen om de mest private ting, men kan vår historie være med på at andre unge ikke havner i samme situasjon som oss, så er det verdt det, sier Ingar Bergersen.

Elevene i avgangsklassene slentrer inn i det store klasserommet ved Hadeland videregående skole på Gran. De ler, de smiler og er godt i gang med russefeiringen. Lite vet de om hvilke sterke historier de skal få høre i forbindelse med skolens årlige trafikkdag. Foran på podiet sitter Martin Hasle (27), Vidar Løken (36) og Ingar Bergersen (44). Pensjonert politiførstebetjent og hundefører Bente Hauger fra Oslo-politiet tar ordet, og det blir stille i rommet.
- Hvem av dere vil sette seg inn i en personbil med en fører som har promille? Hvor ruset tror dere en person blir etter å ha røkt en ”tjall” eller ei ”bønne”. Ufarlig? Hva skjer i hjernen din når du røyker hasj? Noen som vet hvor giftstoffene lagrer seg?
Hauger er direkte, hun kjenner ungdomsmiljøet og rusproblematikk bedre enn de fleste. Med sine 30 år i narkotikapolitiet med hovedfokus på forebygging, så er hun dreven på området. Hauger er med i prosjektet ” Russ uten rus og villkjøring” sammen med Martin, Vidar og Ingar. Midler til prosjektet har de fått gjennom Stiftelsen Helse og Rehabiliterting der LTN har stått som søkerorganisasjon.

Skjebnesvangre valg
De har opplevd kraftige reaksjoner fra skoleungdom under flere skolebesøk. Elever har stormet ut og strigrått. For det er sterke historier som elevene skal få høre.
Både Ingar, Martin og Vidar har tatt valg som fikk store konsekvenser for resten av livet. Gardisten Vidar sovnet ved rattet, ”glad-gutten” og svært populære Martin satte seg inn i bilen sammen med kameraten som også var påvirket av stoff, og Ingar tok bilen sammen med en kamerat etter en meget fuktig fest.
- Jeg bærer ikke nag til kameraten min i dag. Vi tar en kopp kaffe sammen av og til. Han kom nærmest uskadet fra ulykken, mens jeg altså ble lam fra halsen og ned. Hvordan tror dere det er å ikke kunne gå på toalettet? Jo, du må ha hjelp til å tømme tarmen. Dere lurer sikkert på hvordan mye av mitt personlige stell foregår, og det skal jeg snakke om. Dere lurer vel også

på om jeg kan ha et sex-liv. Det kan jeg også snakke om, sier Ingar og blir svært åpen om de mest private ting.

Modige unge menn

Ingar er den eneste av de tre trafikkskadde foredragsholderne som har språk. Både Martin og Vidar pådro seg en hodeskade da de var med i trafikkulykkene. De bruker imidlertid talemaskin, og kan kommunisere via den. Men, under foredraget er det Bente Hauger som forteller Martin og Vidars historie.

- Se på bildet av Martin for noen år tilbake, sier Hauger og setter på videokanonen.

Elevene ser en glad gutt med bestekameraten sin ved siden av seg, kjørende på snøbrett. De har de moro – alltid moro.

- Ja, Martin var litt av en ”festløve” og oppsøkte spenning. Han var en svært populær gutt på Aurskog med et stort kontaktnett. Alle kjente Martin, forklarer Hauger.

Martin og bestekameraten fikk en telefon den skjebnesvangre kvelder. De ble bedt om å kjøre et vennepar, de skulle få litt penger for turen. Etter at paret hadde satt seg inn i bilen, oppsto det etter hvert diskusjon i baksetet. Bestekameraten til Martin ble irritert, noe som ikke er så uvanlig i ruspåvirket tilstand. Foten på gasspedalen ble tråkket ned, og det gikk fort langs veien – veldig fort.

- Martins bestekamerat ble drept. Martin ble skadet for livet, og må leve videre med det. Var det noen som sa det var ufarlig ”å røyke” litt før man setter seg ved rattet? Det som skjer når du er i narkorus er at du befinner deg som i en osteklokke. Du greier ikke å kommunisere – du når ikke fram med budskapet ditt. Selv om Martin sa at det gikk for fort, så ble det ikke tatt til følge, forteller den pensjonerte politiførstebetjenten.

Sliten og sovnet

Vidar var i Kongens garde. En atletisk flott ung mann, med kjæreste og hele livet foran seg. Bildene viser en stolt gardist – kanskje fotografert i sitt hjem.

- Vidar reiste fra kjæresten sin en kveld for han ville dra hjem for å se en fotballkamp på tv. Under kjøreturen sovet han, og bilen skar ut fra veibanen. Livet var snudd opp ned på få sekunder, forteller Bente Hauger.

De har alle lagt bak seg utallige timer med rehabilitering og opptrening. De har sørget, og de har alle kjempet. Livet har vært knalltøft for de tre.

- Vet dere hvor lang tid Martin har brukt på å lære seg å klø seg på nesa? spør Hauger.

Ingen av elvene svarer.

- Syv år!

Mistet vennene

Ingar snakker om vennskap, og mangel på venner.

- Før ulykken hadde jeg 100 venner. Jeg var med på det meste og hadde en svært stor vennekrets rundt meg. Vet dere hvor mange av dem jeg har i dag? spør han elevene.

Logopedtjenesten MNLL Sissel Tønneberg,
N-1960 Løken
org.nr.: 991840516

- Jo, jeg har èn som jeg har kontakt med fra den gang jeg ble skadet. Alle forsvant. Bare uker etter ulykken var de aller fleste borte. De lever i dag sine liv med sine barn – og familier. Jeg har ikke kunnet få barn. Hvordan skulle det ha fungert? Jeg er helt avhengig av hjelp, jeg kunne ikke ha bidratt med noe praktisk. Hvis jeg hadde stiftet familie hadde blitt en veldig stor belastning for en min partner, forteller Ingar ærlig.
Det de alle tre savner er nærhet og vennskap.
- Jeg savner så utrolig å ha en jente i armkroken. Kjenne hud mot min egen, ha følelser i kroppen, forteller Ingar.

Budskapet når frem
Det er stille i klasserommet da Bente Hauger takker for oppmerksomheten. Hun inviterer elevene frem for at de kan snakke med de tre foredragsholderne. Flere tar kontakt. De ser på talemaskinene, og snakker med Hauger. De har lært noe. Noen har tårer i øynene, andre blir stående i flokk rundt ”guttene”. Det har vært sterke inntrykk. Elevene på ”maskin- og mekk” bekrefter dette.
- Denne dagen glemmer vi ikke. Det var utrolig sterkt å høre de tre fortelle sine historier. Vi har lært noe, sa flere av elevene etter foredraget.

Stor respons
Koordiantor for prosjektet, Rita Korsgaard, forteller at responsen etter besøkene i Akershus og Vest-Oppland har vært stor.
- Foredraget er direkte og sterkt. Vi viser ingen pekefinger, bare forteller at de valg du gjør, har konsekvenser. Rus, fart, kjøre når man er sliten og bruk av sikkerhetssele hører med til disse historiene. Det er klart en belastning for guttene våre å stå frem med sine historier, men å møte ungdom på denne måten, gir også noe tilbake til gruppen. De har dette halvåret hatt en jobb, noe som ikke er så lett å skaffe seg med så store funksjonshemminger, forteller Korsgaard.

> Det triste er at prosjektmidlene på 248.000 kroner er for dette året. Vi har et sterkt ønske om å videreføre prosjektet – ikke minst på grunn av responsen har vært så god. Vi vil derfor forsøke å søke midler andre steder slik at ”Russ, rus og villmannskjøring” også kan fortsette neste år, forteller Korsgaard.

Vedlegg DVD
Kan fåes ved henvendelse til prosjektleder Sissel Tønneberg, 1960 Løken

Gjør riktige valg og bevar livet.wmv